

MAAMME-LAULUN SUOMENNOS 1851

Runebergin runoa Vårt land sävellettiin ja suomennettiin kiihkeästi 1800-luvulla. Se oli ensiesitetty lauluna vuonna 1846 Porvoon 500-vuotisjuhlissa runoilijan itsensä säveltämänä, ja sen jälkeen siitä tehtiin lyhyessä ajassa kymmenkunta muutakin sävellystä. Vuonna 1848 Vårt land räjähti yleiseen tietoisuuteen Helsingissä Kuntähden kentällä pidetyssä suuressa ylioppilasjuhlassa, jossa se esitettiin Paciuksen säveltämänä. Jo kahden viikon kuluttua tuosta juhlasta ilmestyi Suometar-lehdessä ensimmäinen suomennos, yhden säkeistön mittainen. Sen jälkeen suomennoksia ja

suomenkielisiä mukaelmia ilmestyi seuraavien seitsemän vuosikymmenen aikana yli kaksikymmentä.

Kansallislaulun ideologisia painotuksia, joita Maamme heti sai, jouduttiin vuoden 1850 sensuuriasetuksen vuoksi jonkin verran varomaan. Niinpä Vårt land -runon suomennoksia ilmestyi hyvin monenlaisissa konteksteissa: uskonnollisten laulujen joukossa, rakkauslaulukokoelmissa, Tukholmassa painettuina, kalevalamittaisina ja niin edelleen. Nykyisin laulettu versio, niin sanottu Cajanderin suomennos, on peräisin lähinnä vuodelta 1867 Vänrikki Stoolin

tarinoiden suomennoksesta, jonka laativat »viisi vänrikkiä»: Julius Krohn, Anders Törneros eli Tuokko, B. F. Godenhjelm, K. A. Slöör eli Santala ja Aleksander Rahkonen. Vårt land -laulun käännökset rakentuivat kuitenkin toisilleen: kysymys oli yhteisestä hankkeesta ja siinä mielessä yhdestä suomennosprosessista.

Vuonna 1851 suosituin Maamme-laulun versio oli Kaarlo Martti eli Karl Mår-

ten Kiljanderin suomennos. Se ilmestyi Suomettaressa 1849 ja vuonna 1851 vielä uudestaan erillisessä arkissa »Vårt land af J. L. Runeberg jemte Finsk och Tysk öfversättning». 14. maaliskuuta 2001 Maamme-laulu laulettiin Suomen kielen juhlapäivien pääjuhlassa Kiljanderin käännöksenä. ■

LEA LAITINEN

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

MAAMME 1851 (suom. Kaarle Kiljander)

*Oi Suomen maa, isiimme maa,
Soi kultanen sana!
Ei kumpua, ei kukkulaa,
Ei lampia, ei laksoa
Oo niin rakasta, niin somaa
Kuni isiimme maa.*

*On maamme köyhä, jääpi niin
Jos pyydät kultoa,
Ja wieras meillä kiertääkin,
Waan meille on tä rakkahin,
Tä wuorinen, wesinen maa
On meille kultala.*

*Ja tässä, tässä on se maa,
On eessä silmämme.
Kätämme woimme suorittaa
Ja näyttäin järwein rantoja
Sanoa: tuossa tuo, kas se
On maa isiemme!*

*Ja meitä kultapilwihin
Jos wielä wietäisiin,
Jos tähti=tarhain tanssihin
Iloihin loppumattomiin;
Me pyrkisimme kuitenkin
Tähän kowaan kotiin.*

*Oi maa, tuhat=wesinen maa,
Runoin, totuuden maa,
Elomme wirran walkama,
Sä muistola, Sä toiwola;
Elä ujostu, raukkala,
Ole wapa, waka!*

*Sun heilimäsi heittäwä
On kerran kuorensa,
On syömmisämme syntywä
Walosi, riemusi hywä,
Ja laulu kerran kaikuwa
Somemmin Suomessa.*